

عوامل تاثیر گذار بر عفاف و حجاب از منظر آیات و روایات

چکیده

فرزانه کرمی^۱

منصوره خبیری

یکی از ثمرات مهم و اساسی رعایت اصل عفاف و حجاب آرامش خانواده و امنیت در اجتماع در بعد فردی و اجتماعی می باشد. پژوهش حاضر با هدف بررسی عوامل تاثیر گذار بر عفاف و حجاب از منظر آیات و روایات، با روش کتابخانه ای، توصیفی تحلیلی با مراجعه به آیات و روایات به بررسی این جایگاه مهم در زندگی بشر پرداخته است. نتایج نشان می دهد که در ایجاد عفاف و حجاب در جامعه سه عامل اصلی فردی، اجتماعی و اخروی موثر هستند. در عوامل فردی آداب گفتاری و رفتاری در مقابل نامحرم پناه بردن به خدا در مقابل وسوسه شیطان، دیدن برهان خداوند، دخالت دارد. در عوامل اجتماعی نیز شناخته شدن به عنوان زن عفیف و پاکدامن، فرو بستن چشم برای حفظ خود و حفظ جامعه و حد حجاب برای دیگران، وجود دارد و در عوامل اخروی نیز پاداش برای بهشتیان، پاداش عفیفان در آخرت مطرح است

کلیدواژه ها حجاب، عفاف، حیاء، جامعه، سبک زندگی اسلامی.

^۱ طلبه حوزه علمیه فاطمیه اشکذر، ۰۹۱۳۷۴۷۲۷۵۵.

مقدمه

در همه اعصار و دربسیاری از تمدن ها سطوح مختلفی از پوشش در شکل های گوناگون وجود داشته و زنان و مردان برای حضور در جامعه دارای اندکی پوشش بوده اند و حجاب در اسلام تأسیس نشده است . اما حدود آن در قرآن آمده است ولی بر طبق بعضی نظرات استفاده از حجاب در بین ایرانیان به دوران پیش از اسلام و زمان ساسانیان و اشکانیان باز می‌گردد.

رعایت نکردن حجاب و عفاف بنیان خانواده را که مهم ترین هسته اجتماع در تربیت است را تهدید می کند و روابط اجتماعی را تحت تاثیر قرار می دهد. در جامعه امروز شرارت بسیاری از افراد ناشی از نداشتن تربیت دینی و اخلاقی است و درونی شدن ارزش حجاب آنان را در مقابل انحرافات مقاوم تر می‌کند و این مهم از کودکی باید در کودکان شکل گیرد .

در این زمینه مقاله ای به عنوان عوامل موثر بر حجاب و عفاف در جامعه و تاثیر آن از منظر آیات و روایات در سال ۱۴۰۰ توسط خانم سلما آرام نوشته شده که به بررسی جایگاه عفاف و حجاب در سبک زندگی اسلامی پرداخته و همچنین در مقاله ای به عنوان ریشه یابی عوامل مؤثر بر توسعه فرهنگ حجاب و عفاف در سال ۱۳۹۵ توسط جمعی از نویسندگان براساس یافته های راهبردی به منظور توسعه فرهنگ عفاف و حجاب بیان شده است .

در این تحقیق سعی شده با استفاده از آیات و روایات اهل بیت علیهم السلام عوامل تاثیر گذار بر حجاب و عفاف در بعد فردی و اجتماعی و اخروی مورد بررسی قرار گیرد. روش تحقیق در این پژوهش به روش توصیفی تحلیلی و با استفاده از متون اسلامی و با مراجعه به آیات و روایات ارائه شده است .

مفهوم شناسی

حجاب

حجاب در لغت به معنای : پوشش (← پوشش) / حائل (← حائل).
فرهنگ فقه مطابق مذهب اهل بیت علیهم السلام، جلد ۳، ص ۲۱۵
- به معنای پرده و پوشش است.

حجاب در اصطلاح : مانع میان عاشق و معشوق را گویند. انطباق صور در دل است که مانع قبول تجلی حقایق بود. و اسباب پوشیدگی میان فیوضات و تجلیات حق و انسان، چیزهایی است که مخالف با گوهر نفس بوده و با وی مشابَهت و مناسبت نداشته باشد. انطباق صور کونیّه را در دل که مانع قبول تجلی حقایق الهی بود، حجاب گویند. بهر صورت که پیش آید مرا معنی نماید رو ببین آن صورت خویش در آن صورت تو معنی جو اگر معنی نمی‌بینی به صورت گشته‌ای عاشق حجاب تست آن صورت ترا خود ذوق معنی کو ابن عربی، در کتاب حجاب هستی ترجمه نگارنده به دو نکته مهم اشاره می‌کند. در آغاز محبت را اصل و پایه آفرینش می‌داند. آفرینش با محبت و عشق، عجین است. ازین رو خدای فرماید: دوست داشتم شناخته شوم. پس آفریدگان را آفریدم و با نعمتهایی که دادم با آنها مهر ورزیدم تا مرا شناسند. این نوای محبت و وداد مایه اتصال حق و خلق است که در فضای لایتنه‌ای حق طنین انداز است. آنگاه انسان به این مطلب می‌اندیشد که خود را از حجاب‌ها و پوشیدگی‌ها و آنچه که صوفیان شواغل حسی می‌گویند، برهاند. همین توجه به بی‌حجاب شدن و یا از حجاب فارغ گشتن، خود نوعی حجاب است که موجب اشتغال ذهنی و مشغله قلبی، عارف می‌گردد. پس عارف نباید به «لا حجاب» توجه کند بلکه باید توفیق زیستن از حجاب را از حق بخواهد و خود را در اختیار او بگذارد. بدین معنی است که مولوی گوید: اعتناق بی‌حجابش بهتر است.

فرهنگ اصطلاحات عرفانی ابن عربی، ج ۱، ص ۲۰۹
البته در این تحقیق بیشتر به معنی فقهی آن پرداخته شده است

عفاف [*efāf*] : در لغت به معنای : ← عفت

(فرهنگ فقه مطابق مذهب اهل بیت علیهم السلام، ج ۵، ص ۴۱۱)

عفاف [ع/ع] : در اصطلاح :

(ع مص، ا) باز ایستادن از حرام. پارسایی نمودن. خودداری و امتناع از آنچه جایز و نیکو نباشد، خواه در گفتار باشد خواه در کردار.

(لغت نامه دهخدا، ج ۲، ص ۱۹۹۷)

گفتار اول عوامل تاثیرگذار فردی

عفیف و پاکدامن بودن انسان تحت تاثیر عوامل مختلفی است ولی برای پاکدامن بودن هم مرد و هم زن باید نکاتی را در زندگی در نظر بگیرد و نکات اخلاقی فردی را رعایت کند خالق انسان این نکات را در قرآن مشخص کرده که در اینجا چند نکته را بررسی می‌کنیم

۱_ آداب گفتاری و رفتاری در مقابل نامحرم

روشن است که برای اینکه دچار خطا و اشتباه نشویم ابتدا انسان باید با ونبایدهایی را در زندگی خود رعایت می‌کند قسمت پایانی آیه ۵۳ سوره احزاب به این نکته اشاره می‌کند

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَى طَعَامٍ غَيْرَ نَظِيرٍ إِنَّهُ وَلَكِنْ إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا وَلَا مُسْتَسْتَسِينَ لِحَدِيثٍ إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ يُؤْذِي النَّبِيَّ فَيَسْتَحْيِي مِنْكُمْ وَاللَّهُ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ وَمَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا أَنْ تَنْكِحُوا أَزْوَاجَهُ مِنْ بَعْدِهِ أَبَدًا إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا سوره احزاب ۵۳

ای کسانی که ایمان آوردید به خانه های پیغمبر داخل مشوید مگر آنکه اذنتان دهند و بر سفره طعام دعوت کنند در آن حال هم نباید زودتر از وقت آمده و به پختن و آماده شدن آن چشم انتظار گشایید بلکه موقعی که دعوت شده اید بیایید و چون غذا تناول کردید زود (از پی کار خود) متفرق شوید نه آنجا برای سرگرمی و انس به گفتگو پردازید، که این کار پیغمبر را آزار می‌دهد و او به شما از شرم اظهار نمی‌دارد ولی خدا را بر اظهار حق خجلی نیست و هر گاه از زنان رسول متاعی می‌طلبید از پس پرده طلبید، که حجاب برای آنکه دلهای شما و آنها پاک و پاکیزه بماند بهتر است و نباید هرگز رسول خدا را (در حیات) بیازارید و نه پس از وفات هیچ گاه زناش را به نکاح خود در آورید، که این کار نزد خدا (گناهی) بسیار بزرگ است

ترجمه الهی قمشه ای

متن این حکم را در زمینه "حجاب" چنین بیان می‌دارد: "هنگامی که چیزی از متاع و وسائل زندگی از همسران پیامبر ص بخواهید از پشت حجاب (پرده) بخواهید" (وَ إِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ). گفتیم این امر در میان اعراب و بسیاری مردم دیگر معمول بوده و هست که به هنگام نیاز به بعضی از وسائل زندگی موقتاً از همسایه به عاریت می‌گیرند، خانه پیامبر ص نیز از این قانون مستثنا نبوده، و گاه و بیگاه می‌آمدند و چیزی از همسران پیامبر ص به عاریت می‌خواستند، روشن است قرار گرفتن همسران پیامبر در معرض دید مردم (هر چند با حجاب اسلامی باشد) کار خوبی نبود لذا دستور داده شده که از پشت پرده یا پشت در بگیرند. نکته‌ای که در اینجا باید مورد توجه قرار گیرد این است که منظور از "حجاب" در این آیه پوشش زنان نیست، بلکه حکمی اضافه بر آن است که مخصوص همسران پیامبر ص بوده و آن اینکه مردم موظف بودند به خاطر شرائط خاص همسران پیامبر ص هر گاه می‌خواهند چیزی از آنان بگیرند از پشت پرده باشد، و آنها حتی با پوشش اسلامی در برابر مردم

در اینگونه موارد ظاهر نشوند، البته این حکم در باره زنان دیگر وارد نشده، و در آنها تنها رعایت پوشش کافی است. شاهد این سخن آنکه کلمه "حجاب" هر چند در استعمالهای روزمره به معنی پوشش زن به کار می‌رود، ولی در لغت چنین مفهومی را ندارد، و نه در تعبیرات فقهای ما. "حجاب" در لغت به معنی چیزی است که در میان دو شیء حائل می‌شود به همین جهت پرده‌ای که در میان امعاء و قلب و ریه کشیده شده "حجاب حاجز" نامیده شده. در قرآن مجید نیز این کلمه همه جا به معنی پرده یا حائل به کار رفته است، مانند آیه ۴۵ سوره اسراء جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَ بَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا مَسْتُورًا: "ما در میان تو و کسانی که ایمان به آخرت نمی‌آورند پرده پوشیده‌ای قرار دادیم." در آیه ۳۲ سوره ص نیز می‌خوانیم: حَتَّى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ: "تا موقعی که خورشید در پشت پرده افق پنهان شد." و در آیه ۵۱ سوره شوری آمده است: وَ مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ: "برای هیچ انسانی ممکن نیست که خداوند با او سخن بگوید مگر از طریق وحی یا از پشت پرده (غیب)." در کلمات فقها از قدیمترین ایام تا کنون نیز در مورد پوشش زنان معمولاً کلمه "ستر" به کار رفته، و در روایات اسلامی نیز همین تعبیر یا شبیه آن وارد شده است، و به کار رفتن کگواه دیگر اینکه در حدیثی از "انس بن مالک" خادم مخصوص پیامبر ص می‌خوانیم که می‌گوید: من از همه آگاهتر به این آیه حجابم، هنگامی که زینب با پیامبر ص ازدواج کرد و با او در خانه بود غذایی درست فرمود و مردم را دعوت به میهمانی نمود، اما جمعی پس از صرف غذا هم چنان نشسته بودند و سخن می‌گفتند، در این هنگام آیه يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ تَا مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ نازل شد، در این هنگام پرده‌ای افکنده شد و جمعیت برخاستند. در روایت دیگری می‌خوانیم که "انس" می‌گوید: اِرخى الستر بینى و بينه: "پیامبر ص پرده را میان من و خود افکند و جمعیت هنگامی که چنین دیدند برخاستند و متفرق شدند. بنا بر این اسلام به زنان مسلمان دستور پرده‌نشینی نداده، و تعبیر "پردگیان" در مورد زنان و تعبیراتی شبیه به این جنبه اسلامی ندارد، آنچه در باره زن مسلمان لازم است داشتن همان پوشش اسلامی است، ولی زنان پیامبر ص به خاطر وجود دشمنان فراوان و عیبجویان مغرض چون ممکن بود در معرض تهمتها قرار گیرند و دستاویزی به دست سیاه‌دلان بیفتد این دستور خاص به آنها داده شد و یا به تعبیر دیگر به مردم داده شده که به هنگام تقاضای چیزی از آنها با آنها از پشت پرده تقاضای خود را مطرح کنند. مخصوصاً تعبیر به "وراء" (پشت) گواه این معنی است. لذا قرآن بعد از این دستور فلسفه آن را چنین بیان می‌فرماید: "این برای پاکی دل‌های شما و آنان بهتر است" (ذَلِكَمُ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَ قُلُوبِهِنَّ). گر چه این نوع تعلیل با حکم استحبابی منافات ندارد ولی ظهور امر در جمله "فاسئلوهن" در وجوب متزلزل نمی‌شود چرا که این نوع تعلیل در موارد احکام واجب دیگر نیز احیاناً آمده است.

#تفسیر نمونه_ناصر مکارم شیرازی_جلد ۱۷ صفحه ۳۹۸

۵۳/۵۳. عن رسول الله صلى الله عليه و آله: «إِنَّ خَيْرَ نِسَائِكُمْ: الْوَلُودُ، الْوُدُودُ، الْعَفِيفَةُ، الْعَزِيزَةُ فِي أَهْلِهَا، الدَّلِيلَةُ مَعَ بَعْلِهَا، الْمُتَبَرِّجَةُ مَعَ زَوْجِهَا، الْحَصَانُ عَلَى غَيْرِهِ، الَّتِي تَسْمَعُ قَوْلَهُ، وَ تُطِيعُ أَمْرَهُ، وَ إِذَا خَلَا بِهَا بَدَلَتْ لَهُ مَا يُرِيدُ مِنْهَا، وَ لَمْ تَبْدُلْ كَتَبَدَّلِ الرَّجُلُ». [۳]

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «بهترین زنان شما کسانی هستند که بچه زار، با شوهران خود مهربان، و با حجاب و پوشیده باشند و در بین طائفه خودشان با عزت ولی در مواجهه با شوهران خود متواضع و نرمخو

ص: ۴۰

۱۲- هر کاری که زینت زن را آشکار کند یا دیگران را از آن آگاه سازد ممنوع است. «لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِيَنَّ مِنْ زِينَتِهِنَّ»

۱۳- با حفظ حجاب، حضور زن در جامعه مانعی ندارد. «وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ» همان گونه که شرکت زن در نماز جماعت بلامانع است. «وَأَرْكَعِي مَعَ الرَّاكِعِينَ»

۱۴- مقتضای ایمان، توبه به درگاه خداوند است. «تُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعاً أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ»

۱۵- راه رستگاری، توبه و بازگشت از مسیرهای انحرافی است. توبوا ... تَفْلِحُونَ

محسن قرائتی

قال أمير المؤمنين عليه السلام في رسالته إلى الحسن عليه السلام: «... وَ اكْفُفْ عَلَيْهِنَّ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ بِحِجَابِكَ إِيَّاهُنَّ؛ فَإِنَّ شِدَّةَ الْحِجَابِ خَيْرٌ لَكَ وَ لَهُنَّ مِنَ الْإِرْتِيَابِ وَ لَيْسَ خُرُوجُهُنَّ بِأَشَدَّ مِنْ دُخُولِ مَنْ لَا تَتَّقُ بِهِ عَلَيْهِنَّ؛ فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ لَا يَعْرِفَنَّ غَيْرَكَ مِنَ الرِّجَالِ فَافْعَلْ». [۲]

ص: ۱۶۱

امام علی علیه السلام در ضمن نامه ای به امام حسن علیه السلام می‌فرماید: «زنان خود را از دید نامحرمان حفظ نما، چرا که رعایت حجاب، هم برای تو و هم برای خود آنها بهتر از این است که در معرض بد بینی قرار بگیرند، و همانا خارج شدن زنان از منزل شدیدتر از داخل شدن نامحرم غیر قابل اطمینان به داخل منزل نیست، پس ای فرزندم! هر چه در توان داری در جهت اینکه زنان تو را مردان نامحرم نشناسند به کارگیر و آنرا انجام بده».

[۲]: ۲. الکافی، ج ۵، ص ۳۳۷؛ أعلام الدین، ص ۲۸۸؛ نهج البلاغة، ص ۴۰۵؛ وسائل الشیعة، ج ۲۰، ص ۶۴؛ بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۲۱۵؛ تحف العقول، ص ۸۵.

گفتار سوم عوامل تاثیر گذار اخروی

روشن است که علاوه بر عوامل فردی و اجتماعی عوامل اخروی نیز بر داشتن حجاب و عفاف تاثیر گذارند در این جا این موضوع را بررسی می‌کنیم

۱- پاداش برای بهشتیان ، حوریان پوشیده

پوشیدگی و حفظ خود چنان اهمیت دارد که خداوند برای پاداش انسانهای نیکوکار نیز حوریان پوشیده را در نظر گرفته است

حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ ۷۲ الرحمن

حورانی سیاه چشمانی دور از چشم بیگانگان در سراپرده ها هستند

ترجمه سید جلال‌الدین مجتبوی

سپس در ادامه توصیف این زنان بهشتی اضافه می‌کند: "آنها حوریانی هستند که در خیمه‌های بهشتی مستورند" (حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ). "حور" جمع "حوراء" و "احور" به کسی می‌گویند که سیاهی چشمش کاملاً مشکی و سفیدی آن کاملاً شفاف است، و گاه به زنان سفید چهره نیز اطلاق شده است. تعبیر به "مقصورات" اشاره به این است که آنها تنها تعلق به همسرانشان دارند و از دیگران مستور و پنهانند. "خیام" جمع "خیمه" است، ولی به طوری که در روایات اسلامی آمده خیمه‌های بهشتی شباهتی به خیمه‌های این جهان ندارند، از نظر گستردگی و وسعت و زیبایی. این نکته نیز قابل توجه است که "خیمه" طبق آنچه علمای لغت و بعضی از مفسران گفته‌اند تنها به معنی خیمه‌های پارچه‌ای که در میان ما معروف است نمی‌باشد، بلکه به خانه‌های چوبی و یا حتی هر خانه مدوری کلمه "خیمه" اطلاق می‌شود، و گاه گفته شده "خیمه" عبارت است از هر خانه‌ای که از سنگ و مانند ساخته نشده است. *** در ادامه حدیثی در مقام ضرورت حفظ و پوشیدگی زن می‌آوریم

۱۴/۱۷۲. عن الصادق عليه السلام: «أَنَّ خَيْرَ مَسَاجِدِ النِّسَاءِ النَّبِيُّتُ، وَ صَلَاةَ الْمَرْأَةِ فِي بَيْتِهَا أَفْضَلُ مِنْ صَلَاتِهَا فِي صُفَّتِهَا، وَ صَلَاتِهَا فِي صُفَّتِهَا أَفْضَلُ مِنْ صَلَاتِهَا فِي صَحْنِ دَارِهَا، وَ صَلَاتِهَا فِي صَحْنِ دَارِهَا أَفْضَلُ مِنْ صَلَاتِهَا فِي سَطْحِ بَيْتِهَا، وَ تَكَرَّرَ لِلْمَرْأَةِ الصَّلَاةُ فِي سَطْحٍ غَيْرِ مُحَجَّرٍ». [۱]

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: « همانا بهترین مسجدها برای زنان خانه‌های آنها هستند و نماز زن در خانه اش با فضیلت تر از نماز زن در ایوان خانه می‌باشد، و نماز او در ایوان منزلش با فضیلت تر از حیاط منزلش می‌باشد و در حیات منزلش با فضیلت تر از پشت بام منزلش می‌باشد، و کراهت دارد برای زن که نمازش را در جایی که دیوار ندارد اقامه نماید».

[۱]: ۱. الفقیه، ج ۱، ص ۳۷۴.

لَمْ يَطْمِئِنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ ۷۴ الرحمن
پیش از آنان دست انس و جنی به آنان نرسیده است
ترجمه حسین انصاریان

آیه بعد توصیف دیگری است در باره حوریان بهشتی، می‌فرماید: "هرگز پیش از این جن و انس دیگری با آنها تماس نگرفته، و دوشیزه‌اند" (لَمْ يَطْمِئِنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ). البته چنان که از آیات دیگر قرآن استفاده می‌شود زنان و مردانی که در این دنیا همسر یکدیگرند هر گاه هر دو با ایمان و بهشتی باشند در آنجا به هم ملحق می‌شوند، و با هم در بهترین شرائط و حالات زندگی می‌کنند. و حتی از روایات استفاده می‌شود که مقام این زنان برتر از حوریان بهشت است به خاطر عبادات و اعمال صالحی که در این جهان انجام داده‌اند. ***

تفسیر آیت الله مکارم شیرازی

۲- پاداش عفیفان در آخرت

وَحُورٌ عِیْنٌ ۲۲
و زنان سیه چشم زیبا صورت،

كَأَمْثَلِ اللَّوْلُؤِ الْمَكْنُونِ ۲۳

که (در بهاء و لطافت) چون درّ و لؤلؤ مکنونند (بر آنها مهبّاست)

جَزَاءُ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۲۴ واقعه

(این نعمتهای الهی) پاداش اعمال نیک آن بهشتیان است
ترجمه مهدی الهی قمشه ای

وَ حُورٌ عِینٌ كَأَمْثَالِ اللَّوْلُؤِ الْمَكْنُونِ کلمه حور عین مبتدایی است که خبرش حذف شده، از سیاق چنین بر می آید، و تقدیر آن لهم حور عین است، و یا و فیها حور عین است و حور العین نام زنان بهشت است، و در سابق در تفسیر سوره دخان معنای حور العین گذشت، و این حور العین مانند لؤلؤ مکنون است یعنی لؤلؤیی که در صدف خود مخزون و محفوظ و دست نخورده است، و این تعریف نشان دهنده منتهای صفای حور است

جَزَاءُ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ این آیه شریفه قیدی است برای همه مطالب قبل، و کلمه جزاء مفعول له و بیانگر علت است و معنای آیه این است که: همه آنچه که با اهل بهشت کردیم برای این بود که پاداشی باشد در قبال آن اعمال صالحی که به طور مستمر انجام می دادند

ترجمه تفسیر المیزان جلد ۱۹ صفحه ۲۱۱

۵/۱۱۸. عن الصادق علیه السلام: «النَّظَرَةُ سَهْمٌ مِنْ سِهَامِ إِبْلِيسَ مَسْمُومٌ، مَنْ تَرَكَهَا لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ لَا لِغَيْرِهِ أَعَقَبَهُ اللَّهُ أَمْنًا وَ إِيْمَانًا يَجِدُ طَعْمَهُ». [۳]

ص: ۸۷

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: « نگاه (به نامحرم) تیرمسمومی است از ناحیه شیطان، هر که بخاطر خدا آن را ترک کند خداوند متعال به او آسایش و ایمانی می بخشد که طعمش را بچشد».

[۳]: ۳. الفقیه، ج ۴، ص ۱۸؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۱۹۲.

نتیجه گیری :

در این تحقیق سعی شده که عواملی که بر حجاب و عفاف تاثیر گذار هستند مورد بررسی قرار گیرد از آن جهت که انسان برای رسیدن به آرامش در زندگی دنیا و آخرت باید قوانینی را در زندگی فردی و اجتماعی خود رعایت کند تا به سعادت اخروی برسد و هم در دنیا آرامش داشته باشد مانند :

رعایت اخلاق فردی در گفتار و رفتار در مقابل نامحرم
پناه جستن به خدا در مقابل وسوسه های شیاطین
و دیدن عنایات و الطاف خداوند است که این عنایت فقط در صورت حفظ خود به انسان داده می شود
و بدون شک تبعات اجتماعی نیز در زندگی دارد که از آن جمله: شناخته شدن در جامعه به عنوان عقیف
و پاکدامن و رعایت حد حجاب برای حفظ پوشش خود و حفظ جامعه است
که به طبع آن پاداش اخروی به انسان داده می شود که آن هم حوریانی پوشیده و دارای چشم های سیاه
و پاکدامن است که خداوند به انسان های پاکدامن و عقیف وعده داده است امید که با رعایت این نکات
هم به پاداش دنیوی و هم اخروی برسیم

فهرست منابع :

قرآن کریم

نهج البلاغه

- ۱- الهی قمشه ای ، مهدی، ترجمه فارسی قرآن کریم ، مترجم مهدی قمشه ای ، مکان نشر قم ایران ، تاریخ نشر (بی تا)
- ۲- انصاریان ، حسین ، تفسیر حکیم، ناشر دارالعرفان قم ایران ، فارسی ، تاریخ نشر بی تا
- ۳- احمدی جلفایی ، حمید ، احمد عالی شأنی، سیمای عفاف و حجاب در آیات و روایات، زائر آستانه قم ، چاپ اول ، تابستان ۱۳۸۵
- ۴- دهخدا، اکبر، لغتنامه دهخدا، چاپ اول ، دانشکده ادبیات و علوم انسانی ۱۳۶۳ ش. ج ۲، ص ۱۹۹۷
- ۵- طباطبایی، سید محمدحسین ،المیزان ، ترجمه ناصر مکارم شیرازی ، مشخصات نشر قم بنیاد علمی و فرهنگی علامه طباطبایی ، چاپ هفتم سال ۱۳۶۷
- ۶- قرائتی ، محسن ، تفسیر نور ، چاپ یازدهم ، تهران مرکز فرهنگی درسهای از قرآن ۱۳۸۳ ه ش
- ۷- کلینی ، محمدبن یعقوب، (کافی)، ج ۵، ص ۵۲۱، ج ۸، ص ۲۲۸
- ۸- مکارم شیرازی ، ناصر ، تفسیر نمونه ، نویسنده ناصر مکارم شیرازی ، محل نشر تهران دارالکتاب اسلامی، ۱۳۵۳
- ۹- مجلسی، محمدباقر، بحار الانوار، بیروت: دارالاحیاء التراث العربی ۱۴۴۰ ق
- ۱۰- هاشمی شاهرودی، سید محمود، فرهنگ فقه مطابق مذاهب اهل بیت علیهم السالم، چاپ اول ، موسسه دایرةالمعارف فقه اسلامی ، ج ۵، ص ۴۱۱
- ۱۱- سایت قاموس نور ، فرهنگ فقه ، مذهب اهل بیت علیهم السلام